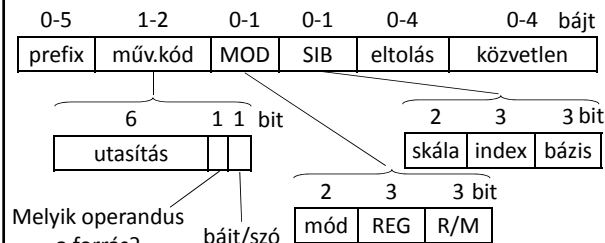

Pentium 4 utasításformái (5.14. ábra)

Több generáción keresztül kialakult architektúra.

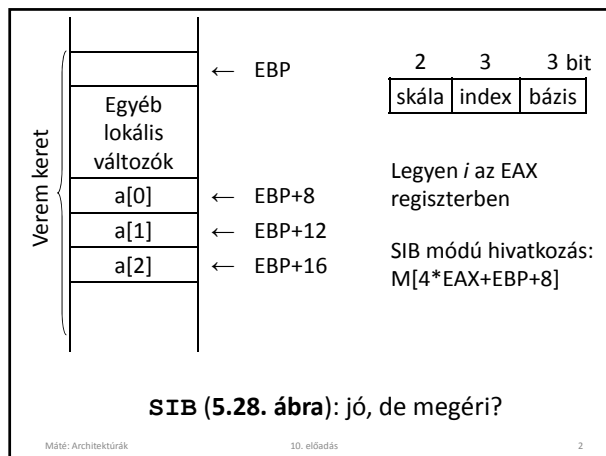
Csak egy operandus lehet memória cím.

Prefix, escape (bővítésre), **MOD**, **SIB** (Scale Index Base)

Máté: Architektúrák

10. előadás

1

Máté: Architektúrák

10. előadás

2

Címzési módok (5.27. ábra): nagyon szabálytalan.**Bajok:**

- nem minden utasításban használható minden mód,
- nem minden regiszter használható minden módban (nincs **EBP** indirekt, **ESP** relatív címzés).

Máté: Architektúrák

10. előadás

3

32 bites címzési módok:

32 bites címzési módok.

233 bit

mód

REG

R/M

REG			R/M jelentése, ha MÓD=			
	W	B	00	01	10	11
000	EAX	AL	M[EAX]	M[EAX+offset8]	M[EAX+offset32]	R
001	ECX	CL	M[ECX]	M[ECX+offset8]	M[ECX+offset32]	E
010	EDX	DL	M[EDX]	M[EDX+offset8]	M[EDX+offset32]	G
011	EBX	BL	M[EBX]	M[EBX+offset8]	M[EBX+offset32]	I
100	ESP	AH	SIB	SIB offset8-cal	SIB offset32-vel	SZ
101	EBP	CH	direkt	M[EBP+offset8]	M[EBP+offset32]	T
110	ESI	DH	M[ESI]	M[ESI+offset8]	M[ESI+offset32]	E
111	EDI	BH	M[EDI]	M[EDI+offset8]	M[EDI+offset32]	R

Műné: Architektörök

Nem kell

10. előadás

4

Máté: Architektúrák

10. előadás

4

UltraSPARC utasításformái (5.15. ábra)

32 bites egyszerű utasítások.

Forma	2	5	6	5	1	8	5
1a	m.k.	cél	m.k.	forrás1	0	FP-m.k.	forrás2
1b	m.k.	cél	m.k.	forrás1	1	közvetlen konst.	

3 címes

2 címes

Aritmetikai utasítások:

- 1 cél és 2 forrás regiszter vagy
- 1 cél, 1 forrás regiszter és 1 közvetlen konstans.

LOAD, STORE (csak ezek használják a memóriát):

- a cím két regiszter összege vagy
- egy regiszter + 13 bites eltolás.

Processzorokat szinkronizáló utasítás.

Máté: Architektúrák

10. előadás

5

Forma	2	5	3	22
	m.k.	cél	m.k.	közvetlen konstans

SETHI

32 bites közvetlen adat megadása: **SETHI** – megad 22 bitet, a következő utasítás a maradék 10 bitet.

Forma	2	1	4	3	3	22 (19)
	m.k.	A	felt	m.k.		PC relatív cím

UGRÁS

Az ugrások **PC**-relatívok, szót (4-gyel osztható bájt címet) címeznek. Jósló utasításokhoz 3 bitet elcsíptek. Az **A** bit az eltolás rést akadályozza meg bizonyos feltételek esetén.

Forma	2	30
	m.k.	PC relatív cím

CALL

Eljárás hívás: 30 bites **PC**-relatív (szó) cím

Máté: Architektúrák

10. előadás

6

UltraSPARC címzési módjai

Memóriára hivatkozó utasítások:
betöltő, tároló, multiprocesszor szinkronizáló
bázis-index eltolás nélkül (1a),
index + 13 bit eltolás (1b).

A többi utasítás általában 5 bites regiszter címzést használ

Máté: Architektúrák

10. előadás

7

Az I-8051 utasításformátumai

- 1

Műv.kód

Implicit regiszter általában **ACC**, ...pl. **ACC** növelő
- 2

Műv.kód	R
---------	---

R 3 bites regisztercím
Regiszter és **ACC** tartalmán végzett művelet, mozgatus, ...
- 3

Műv.kód	Operandus
---------	-----------

Operandus: közvetlen, eltolás, bitsorszám
- 4

Műv.kód	11 bites cím
---------	--------------

Ugró és szubrutin (eljárás) hívó utasítások (cím < 2048)
- 5

Műv.kód	16 bites cím
---------	--------------

Ugró és szubrutin (eljárás) hívó utasítások
- 6

Műv.kód	Operandus1	Operandus2
---------	------------	------------

Pl. közvetlen operandus memóriába töltése, ...

Máté: Architektúrák

10. előadás

8

A 8051 címzési módjai

Implicit: **ACC**

Regiszter: akár forrás, akár cél operandus lehet

Direkt: 8 bites memóriacím

Regiszter-indirekt:

8 bites memóriacím,
indirekt címzés a 16 bites **DPTR**-rel vagy **PC**-vel

Közvetlen operandus:

általában 8 bites, de
11 ill. 16 bites abszolút cím ugráshoz, eljárás
híváshoz

Máté: Architektúrák

10. előadás

9

Összefoglaló: 5.29. ábra.

Címzési mód	Pentium 4	UltraSPARC III	8051
Akkumulátor			X
Közvetlen	X	X	X
Direkt	X		X
Regiszter	X	X	X
Regiszter indirekt	X	X	X
Index	X	X	
Bázis-index	X	X	
Verem			

X A 16 bites utasításoknál van bázis index címzés

X Etlolási érték nélküli bázis index címzés

Máté: Architektúrák

Nem kell

10. előadás

10

A bonyolult címzési módok tömörebb programokat tesznek lehetővé, de nehezítik a párhuzamosítást.

Ha a műveleti kódok és a címzési módok párosítása nem történhet szabadon, akkor jobb, ha csak egy választási lehetőség van (egyszerűbb hatékony fordítóprogramot írni).

Máté: Architektúrák

10. előadás

11

Utasítástípusok

- Adatmozgató (másoló) utasítások.
- Diadikus: +, -, *, /, **AND**, **OR**, **NOT**, **XOR**, ...
- Monadikus: léptetés, forgatás, **CLR**, **INC**, **NEG**, ...
- Összehasonlítás, feltételes elágazás: **Z**, **O**, **C**, ...
- Eljáráshívás. Visszatérési cím:
  - rögzített helyre (rossz),
  - az eljárás első szavába (jobb),
  - verembe (rekurzív eljárásokhoz is jó).
- Ciklusszervezés (**5.30. ábra**): számláló
- Input/output (**5.31-33. ábra**):
  - programozott **I/O**: tevékeny várakozás, **5.32. ábra**,
  - megszakítás vezérelt **I/O**,
  - DMA I/O** (**5.33. ábra**): cikluslopás.

Máté: Architektúrák

10. előadás

12

Ciklusszervezés (5.30. ábra)

<pre> i=1; L1: első utasítás . . . utolsó utasítás i = i + 1; if(i ≤ n) goto L1; </pre> <p>Végfeltételes ismétlés</p>	<pre> i=1; L1: if(i > n) goto L2; első utasítás . . . utolsó utasítás i = i + 1; goto L1; L2: ... </pre> <p>Kezdő feltételes ismétlés</p>
--	---

Máté: Architektúrák

10. előadás

13

Input, output (I/O) utasítások

A külvilággal történő információ csere **port**-okon (kapukon) keresztül zajlik. A kapu egy memória cím, az információ csere erre a címre történő írással, vagy erről a címről való olvasással történik. Egy-egy cím vagy cím csoport egy-egy perifériához kötődik.

Máté: Architektúrák

10. előadás

14

Input/output

Az I/O végrehajtása lassú ↔ a CPU gyors,
a CPU várakozni kényszerül

I/O regiszter (port): a **port** és a központi egység közötti információ átvitel gyors, a periféria autonóm módon elvégzi a feladatát. Újabb perifériához fordulás esetén a CPU várakozni kényszerülhet.

- **Pollozós technika** (tevékeny várakozás): a futó program időről időre megkérdezi a periféria állapotát, és csak akkor ad ki újabb I/O utasítást, amikor a periféria már fogadni tudja. A hatékonyság az éppen futó programtól függ.

Máté: Architektúrák

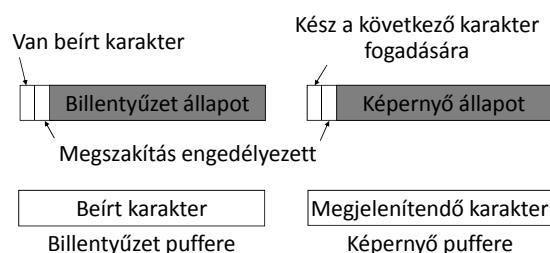
10. előadás

15

Input/output (5.31-33. ábra)

Az I/O vezérlő regiszterei (5.31. ábra).

Terminál: külön regiszterek az inputra és outputra.

Máté: Architektúrák

10. előadás

16

- **Pollozós technika** (tevékeny várakozás):

```

public static void output_buffer(int buf[], int count) {
    // count számú bájt kiírása buf-ból az eszközre
    int status, i, ready;
    for(i=0; i < count; i++) {
        do {
            status = in(display_status_reg); // az állapot lekérdezése
            ready = (status >> 7) & 0x01; // a kész bit elkülönítése
        } while(ready != 1);
        out(display_buffer_reg, buf[i]);
    }
}

```

Programozott B/K (5.32. ábra)

Máté: Architektúrák

10. előadás

17

Megszakítás

A (program) megszakítás azt jelenti, hogy az éppen futó program végrehajtása átmenetileg megszakad – a processzor állapota megőrződik, hogy a program egy későbbi időpontban folytatódhassék – és a processzor egy másik program, az úgynevezett **megszakítás kezelő** végrehajtását kezdi meg.

Miután a megszakítás kezelő elvégezte munkáját, gondoskodik a processzor megszakításkori állapotának visszaállításáról, és visszaadja a vezérlést a megszakított programnak.

Máté: Architektúrák

10. előadás

18

• Megszakítás vezérelt I/O

Bizonyos előkészületek után az eszköz megkapja a feladatát (pl. az első karakter kiírását), és a program futása folytatódik.

Ha az eszköz elkészült a feladatával, akkor beállítja a „Megszakítás engedélyezett” bitet. Ez megszakítás kérést eredményez. A megszakítás bekövetkezésekor ez a bit törlődik.

A megszakítás kezelő újabb feladatot ad az eszköznek (a következő karakter kiírását) és visszatér a megszakításból. Ez mindaddig folytatódik, amíg a teljes feladat el nem készült.

Az I/O művelet végrehajtása közben a központi egység más feladatot végezhet.

Máté: Architektúrák

10. előadás

19

Pl.: Egy sornyi karakter képernyőre írása a terminálon:

Előkészítés: Egy rendszerprogram összegyűjti a kiírandó karaktereket egy pufferben, beállít egy globális változót, hogy mutasson a puffer elejére, egy másik globális változóban megadja a karakterek számát. Megnézi, hogy a terminál tud-e adatot fogadni (5.31. ábra), és ha igen, akkor elindítja az első karakter kiíratását. Ekkor a CPU fölszabadul egy másik program futtatására.

A terminál a képernyőre írja a karaktert, és megszakítást kezdeményez. A megszakítás kezelő újabb karakter kiírását kezdeményezi . . .

Máté: Architektúrák

10. előadás

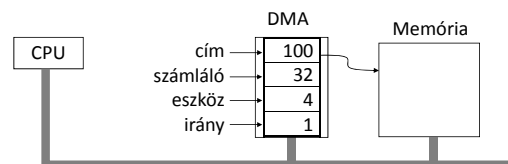
20

• DMA (Direct Memory Access, 5.33. ábra)

Egy tömb kiírása/beolvasása során nagyon sokszor következne be megszakítás, és mindannyiszor le kellene fusson a megszakítás kezelő eljárás. Jobb megoldást kínál a CPU-nál lényegesen egyszerűbb DMA.

A DMA önállóan végzi az eszköz figyelését és az adatok mozgását.

Cikluslopás. Ritkábban következik be megszakítás.

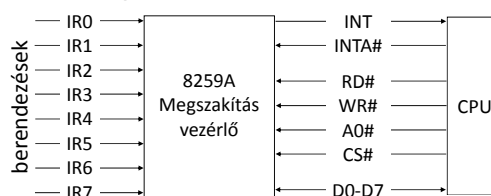

Máté: Architektúrák

10. előadás

21

Megszakítás kezelés (3.43. ábra)

$IR_i \rightarrow$, $INT \rightarrow$, ha CPU tudja fogadni, akkor $INTA\# \rightarrow$, $i \rightarrow D0-D7$, a CPU megszakításvektor táblázat i -edik eleméből tudja a megszakítást kiszolgáló eljárás kezdőcímét, létrejön a megszakítás ...

Nyolcnál több eszköz kiszolgálásához több megszakítás vezérlő kapcsolható össze.

Máté: Architektúrák

10. előadás

22

Megszakítás

Hardver tevékenységek (3.42. ábra):

1. Az eszköz vezérlő megszakítás jelet tesz a sínre,
2. ha a CPU fogadni tudja a megszakítást, nyugtázza,
3. az eszköz vezérlője az eszköz azonosítószámát (megszakítás-vektor) elküldi a sínre,
4. ezt a CPU átmenetileg tárolja,
5. a CPU a verembe teszi az utasításszámláló aktuális értékét és a PSW-t,
6. a CPU az azonosító indexű megszakítás kezelő címét teszi az utasításszámlálóba és gyakran betölti vagy módosítja PSW-t.

Máté: Architektúrák

10. előadás

23

Szoftver tevékenységek (terminálra íráskor):

7. menti a használni kívánt regisztereket,
8. kiolvassa egy eszközregiszterből a terminál számát,
9. beolvassa az állapotkódot,
10. ha B/K hiba történt, itt lehet kezelni,
11. aktualizálja a mutatót és a számlálót, a kimenő pufferbe írja a következő karaktert, ha van,
12. visszajelez az eszköz vezérlőnek, hogy készen van,
13. visszaállítja a mentett regisztereket,
14. visszatér a megszakításból, itt történik a PSW eredeti értékének visszaállítása is.

Máté: Architektúrák

10. előadás

24

Átlátszóság: Amikor bekövetkezik egy megszakítás, akkor bizonyos utasítások végrehajtódnak, de amikor ennek vége, a **CPU** ugyanolyan állapotba kerül, mint amilyenben a megszakítás bekövetkezése előtt volt.

Máté: Architektúrák

10. előadás

25

Csapda és megszakítás

Csapda (trap): A program által előidézett feltétel (pl. túlcordulás, vagy csapdát eredményező utasítás) hatására bekövetkező automatikus eljárás hívás. **Csapda kezelő.**

Megszakítás (interrupt): Olyan automatikus eljárás hívás, amit általában nem a futó program, hanem valamilyen **B/K** eszköz idéz elő, pl. a program utasítja a lemezegységet, hogy kezdje el az adatátvitelt, és annak végeztével megszakítást küldjön. **Megszakítás kezelő.**

A csapda a **programmal szinkronizált**, a megszakítás nem.

Máté: Architektúrák

10. előadás

26

A megszakító rutin megszakítható-e? Gyors periféria kiszolgálása közben megszakítás kérés, ...
„Alap” állapot – „megszakítási” állapot, megszakítási állapotban nem lehet újabb megszakítás.

Hierarchia: megszakítási állapotban csak magasabb szintű ok eredményezhet megszakítást.

Bizonyos utasítások csak a központi egység bizonyos kitüntetett állapotában hajthatók végre, alap állapotban nem → csapda, szoftver megszakítás.

Megoldható az operációs rendszer védelme, a tár védelem stb.

A megoldás nem tökéletes: **vírus.**

Máté: Architektúrák

10. előadás

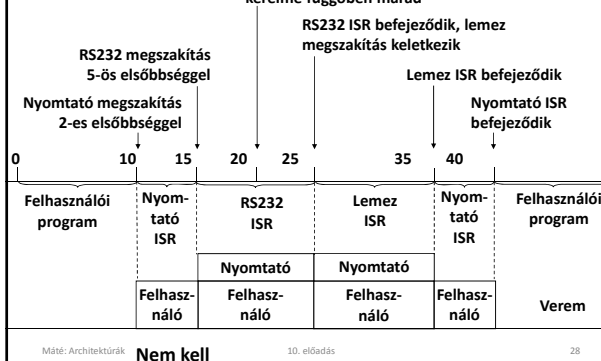
27

ISR: Interrupt Service Routine

5.46. ábra

RS232: soros/párhuzamos interfész pl. terminálhoz

A lemez 4-es elsőbbségű megszakítási kérése függőben marad

Máté: Architektúrák

10. előadás

28

Sok esetben a programnak nincs mit tennie, amíg az I/O be nem fejeződik, pl. a klaviatúráról vár adatot. A várakozás helyett jobb megoldás, ha az operációs rendszer átmenetileg fölfüggeszti a program működését, és elindítja egy másik program futását.

Ez vezetett a **multiprogramozás** kialakulásához.

Máté: Architektúrák

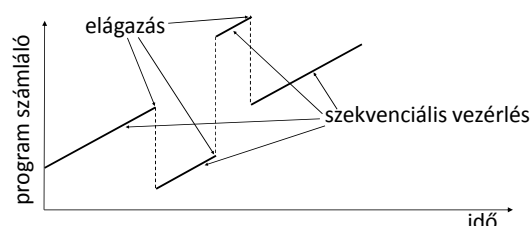
10. előadás

29

Vezérlési folyamat

Szekvenciális vezérlés: Az utasítások abban a sorrendben kerülnek végrehajtásra, ahogy a memóriában elhelyezkednek.

Elágazás: 5.39. ábra.

Máté: Architektúrák

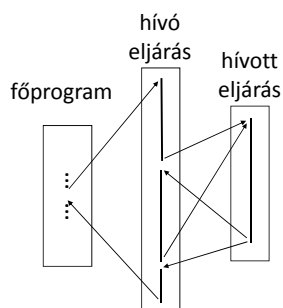
10. előadás

30

Eljárás (5.44. ábra):

Az eljáráshívás úgy tekinthető, mint egy magasabb szinten definiált utasítás végrehajtása: sokszor elég, ha azt tudjuk, mit csinál az eljárás, nem lényeges, hogy hogyan.

Rekurzív eljárás: önmagát közvetlenül vagy közvetve hívó eljárás.

Máté: Architektúrák

10. előadás

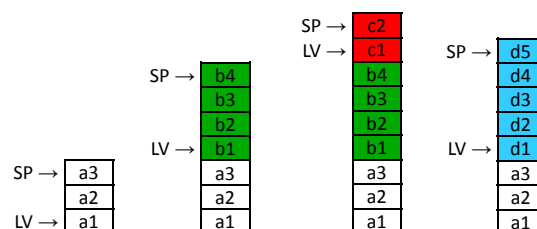
31

Eljárás: paraméterek, munka terület.

A hívó és hívott eljárás paraméterei, változói nem lehetnek azonos területen: **lokális változók**.

Verem (stack): LV (Local Variable),

SP (Stack Pointer) verem mutató (4.8. ábra).

Máté: Architektúrák

10. előadás

32

Rekurzív és re-entrant eljárások

Egy eljárás **rekurzív**, ha önmagát hívja közvetlenül, vagy más eljárásokon keresztül.

Egy eljárás **re-entrant**, ha többszöri belépést tesz lehetővé, ami azt jelenti, hogy az eljárás még nem fejeződött be, amikor újra felhívható. A rekurzív eljárással szemben a különbség az, hogy a rekurzív eljárásban „programozott”, hogy mikor történik az eljárás újra hívása, re-entrant eljárás esetén az esetleges újra hívás ideje a véletlentől függ. Ez utóbbi esetben az biztosítja, hogy a munkaterületek ne keveredjenek össze, hogy újabb belépés csak másik processzusból képzelhető el, és minden processzus saját vermet használ.

Máté: Architektúrák

10. előadás

33

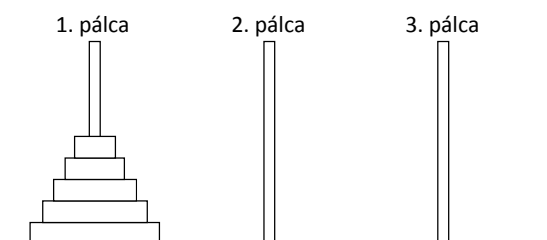
Rekurzív és re-entrant eljárások

Ha egy eljárásunk készítésekor betartjuk, hogy az eljárás a paramétereit a vermen keresztül kapja, kilépéskor visszaállítja a belépéskori regiszter tartalmakat – az esetleg eredményt tartalmazó regiszterek kivételével –, továbbá a fenti módon kialakított munkaterületet használ, akkor az eljárásunk rekurzív is lehet, és a többszöri belépést is lehetővé teszi (re-entrant).

Máté: Architektúrák

10. előadás

34

Hanoi tornyai (5.40-42. ábra)

Feladat: tegyük át az összes korongot az 1. pálcáról a 2-ra úgy, hogy egyszerre csak egy korongot mozgathatunk, és kisebb korongra nem tehetünk nagyobb

Máté: Architektúrák

10. előadás

35

Hanoi tornyai (5.40-42. ábra)

Rekurzív eljárás, amely n korongot mozgat i -ről j -re:

```
public void towers (int n, int i, int j) {
    int k;
    if (n==1)
        System.out.println(
            "Korong mozgatása: "+i+"-ről "+j+"-re");
    else {
        k=6-i-j;
        towers(n-1, i, k);
        towers(1, i, j);
        towers(n-1, k, j);
    }
}
```

Máté: Architektúrák

Gyakorlásra

10. előadás

36

~ 5.43. ábra

towers(n, i, j) ;

Hívások:

towers(3,1,3)

towers(2,1,2)

towers(1,1,3) 1 → 3

visszatérés után

towers(1,1,2) 1 → 2

towers(1,3,2) 3 → 2

towers(1,1,3) 1 → 3

towers(2,2,3)

towers(1,2,1) 2 → 1

towers(1,2,3) 2 → 3

towers(1,1,3) 1 → 3

A verem tartalma az eljárásban:

c konvenció

V: visszatérési cím, F: régi FP

j i n k j i n k j i n k

3, 1, 3, V, F, k

3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, k

3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 3, 1, 1, V, F, k

3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3

3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 2, 1, 1, V, F, k

3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 2, 3, 1, V, F, k

3, 1, 3, V, F, 2, 3, 1, 1, V, F, k

3, 1, 3, V, F, 2, 3, 2, 2, V, F, k

3, 1, 3, V, F, 2, 3, 2, 2, V, F, 1, 1, 2, 1, V, F, k

3, 1, 3, V, F, 2, 3, 2, 2, V, F, 1, 3, 2, 1, V, F, k

3, 1, 3, V, F, 2, 3, 2, 2, V, F, 1, 3, 1, 1, V, F, k

Máté: Architektúrák

Gyakorlásra

10. előadás

37

~ 5.43. ábra

Hívások:

towers(3,1,3)

A verem tartalma az eljárásban:

V: visszatérési cím, F: régi FP

j i n k j i n k j i n k

3, 1, 3, V, F, k

Máté: Architektúrák

Gyakorlásra

10. előadás

38

~ 5.43. ábra

Hívások:

towers(3,1,3)

towers(2,1,2)

A verem tartalma az eljárásban:

V: visszatérési cím, F: régi FP

j i n k j i n k j i n k

3, 1, 3, V, F, k

3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, k

Máté: Architektúrák

Gyakorlásra

10. előadás

39

~ 5.43. ábra

Hívások:

towers(3,1,3)

towers(2,1,2)

towers(1,1,3) 1 → 3

A verem tartalma az eljárásban:

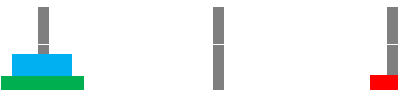
V: visszatérési cím, F: régi FP

j i n k j i n k j i n k

3, 1, 3, V, F, k

3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, k

3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 3, 1, 1, V, F, k

Máté: Architektúrák

Gyakorlásra

10. előadás

40

~ 5.43. ábra

Hívások:

towers(3,1,3)

towers(2,1,2)

towers(1,1,3) 1 → 3

visszatérés után

A verem tartalma az eljárásban:

V: visszatérési cím, F: régi FP

j i n k j i n k j i n k

3, 1, 3, V, F, k

3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, k

3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 3, 1, 1, V, F, k

3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3

Máté: Architektúrák

Gyakorlásra

10. előadás

41

~ 5.43. ábra

Hívások:

towers(3,1,3)

towers(2,1,2)

towers(1,1,3) 1 → 3

visszatérés után

towers(1,1,2) 1 → 2

A verem tartalma az eljárásban:

V: visszatérési cím, F: régi FP

j i n k j i n k j i n k

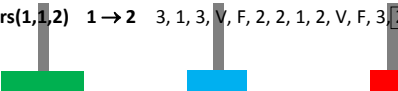
3, 1, 3, V, F, k

3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, k

3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 3, 1, 1, V, F, k

3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3

3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 2, 1, 1, V, F, k

Máté: Architektúrák

Gyakorlásra

10. előadás

42

~ 5.43. ábra	A verem tartalma az eljárásban: V: visszatérési cím, F: régi FP
Hívások:	j i n k j i n k j i n k
towers(3,1,3)	3, 1, 3, V, F, k
towers(2,1,2)	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, k
towers(1,1,3) 1 → 3	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 3, 1, 1, V, F, k
visszatérés után	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3
towers(1,1,2) 1 → 2	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 2, 2, 1, 1, V, F, k
towers(1,3,2) 3 → 2	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 2, 2, 3, 1, 1, V, F, k
towers(1,1,3) 1 → 3	3, 1, 3, V, F, 2, 3, 1, 1, V, F, k

~ 5.43. ábra	A verem tartalma az eljárásban:
	V: visszatérési cím, F: régi FP
Hívások:	j i n k j i n k j i n k
towers(3,1,3)	3, 1, 3, V, F, k
towers(2,1,2)	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, k
towers(1,1,3) 1 → 3	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 3, 1, 1, V, F, k
visszatérés után	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3
towers(1,1,2) 1 → 2	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 2, 1, 1, V, F, k
towers(1,3,2) 3 → 2	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 2, 3, 1, V, F, k
towers(1,1,3) 1 → 3	3, 1, 3, V, F, 2, 3, 1, 1, V, F, k
towers(2,2,3)	3, 1, 3, V, F, 2, 3, 2, 2, V, F, k
towers(1,2,1) 2 → 1	3, 1, 3, V, F, 2, 3, 2, 2, V, F, 1, 1, 2, 1, V, F, k

~ 5.43. ábra	A verem tartalma az eljárásban:
	V: visszatérési cím, F: régi FP
Hívások:	j i n k j i n k j i n k
towers(3,1,3)	3, 1, 3, V, F, k
towers(2,1,2)	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, k
towers(1,1,3) 1 → 3	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 3, 1, 1, V, F, k
visszatérés után	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3
towers(1,1,2) 1 → 2	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 2, 2, 1, 1, V, F, k
towers(1,3,2) 3 → 2	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 2, 3, 1, 1, V, F, k
towers(1,1,3) 1 → 3	3, 1, 3, V, F, 2, 3, 1, 1, V, F, k
towers(2,2,3)	3, 1, 3, V, F, 2, 3, 2, 2, V, F, k
towers(1,2,1) 2 → 1	3, 1, 3, V, F, 2, 3, 2, 2, V, F, 1, 1, 2, 1, 1, V, F, k
towers(1,2,3) 2 → 3	3, 1, 3, V, F, 2, 3, 2, 2, V, F, 1, 3, 2, 1, 1, V, F, k
towers(1,1,3) 1 → 3	3, 1, 3, V, F, 2, 3, 2, 2, V, F, 1, 3, 1, 1, V, F, k

~ 5.43. ábra A verem tartalma az eljárásban:

V: visszatérési cím, F: régi FP

Hívások:	j i n k j i n k j i n k
towers(3,1,3)	3, 1, 3, V, F, k
towers(2,1,2)	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, k
towers(1,1,3) 1 → 3	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 3, 1, 1, V, F, k
visszatérés után	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3
towers(1,1,2) 1 → 2	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 2, 1, 1, V, F, k
towers(1,3,2) 3 → 2	3, 1, 3, V, F, 2, 2, 1, 2, V, F, 3, 2, 3, 1, V, F, k
towers(1,1,3) 1 → 3	3, 1, 3, V, F, 2, 3, 1, 1, V, F, k
towers(2,2,3)	3, 1, 3, V, F, 2, 3, 2, 2, V, F, k
towers(1,2,1) 2 → 1	3, 1, 3, V, F, 2, 3, 2, 2, V, F, 1, 1, 2, 1, V, F, k
towers(1,2,3) 2 → 3	3, 1, 3, V, F, 2, 3, 2, 2, V, F, 1, 3, 2, 1, V, F, k
towers(1,1,3) 1 → 3	3, 1, 3, V, F, 2, 3, 2, 2, V, F, 1, 3, 1, 1, V, F, k

Visszatérések után:

Máté: Architektúrák Gyakorlásra

10. előadás

49

Rekurzív eljárások megvalósításához veremre van szükség. Minden hívás esetén az eljárás paramétereit a verembe kell tenni, és ott kell elhelyezni a lokális változókat is!

Eljárás prológus: a régi verem keret mutató (**FP**) elmentése, új verem keret mutató megadása, és a verem mutató (**SP**) növelése, hogy legyen hely a veremben a lokális változók számára.

Eljárás epilógus: visszatéréskor a verem kitakarítása.

Máté: Architektúrák

10. előadás

50

A Hanoi tornyai probléma megoldása

5.47. ábra: Pentium 4 program.

5.48. ábra: UltraSPARC III program.
Eltolás rés!

Máté: Architektúrák Gyakorlásra

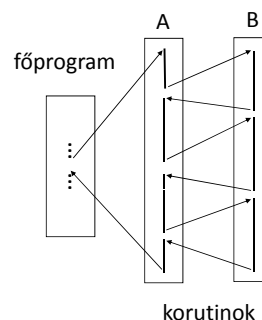
10. előadás

51

Vezérlési folyamat

- Szekvenciális vezérlés (5.39. ábra)

- Elágazás.
- Eljárás: 5.44. ábra.
- Megszakítások.
- Csapdák.
- Korutinok: 5.45. ábra.
Párhuzamos feldolgozás szimulálására alkalmas egy CPU-s gépen.

goto helyett jobb a ciklus vagy az eljárás alkalmazása!

Máté: Architektúrák

10. előadás

52

A Pentium 4 utasításai

- Egész utasítások legnagyobb része: 5.34. ábra.
- Egyéb utasítások (pl. lebegőpontosak).

Az UltraSPARC III utasításai

Összes egész utasítás: 5.35. ábra.

A utasításnévben CC: beállítja a feltételkódot.

ADD, ADDC, ADDCC, ADDCCC utasítások.

Szimulált utasítások (5.36. ábra), pl.:

MOV SRC, DST $\equiv$ **OR SRC, G0, DST**

A 8051 utasításai (5.37. ábra)

Bit utasítások, pl. a 43. bit 1-re állítása:

SETB 43

Máté: Architektúrák

10. előadás

53

Feladatok

Mi az ortogonalitási elv?

Milyen utasítás formájú 3 címes gépet tervezne?

Milyen utasítás formájú 2 címes gépet tervezne?

Teljesül-e az ortogonalitási elv a **Pentium 4**-en?

Milyen utasítás formái vannak a **Pentium 4**-nek?

Mire szolgál a prefix bájtt a **Pentium 4**-en?

Mire szolgál a címzési mód bájtt a **Pentium 4**-en?

Mire szolgál a **SIB** bájtt a **Pentium 4**-en?

Máté: Architektúrák

10. előadás

54

Feladatok

Teljesül-e az ortogonalitási elv az **UltraSPARC III**-on?
 Milyen utasítás formái vannak az **UltraSPARC III**-nak?
 Mi a különbség az **UltraSPARC III ADD, ADDC, ADDCC és ADDCCC** utasításai között?
 Milyen formátumú **LOAD** utasításai vannak az **UltraSPARC III**-nak?
 Hogy adható meg 32 bites közvetlen adat az **UltraSPARC III**-on?
 Milyen formátumú **CALL** utasítása van az **UltraSPARC III**-nak?

Máté: Architektúrák

10. előadás

55

Feladatok

Teljesül-e az ortogonalitási elv a **8051**-en?
 Milyen utasítás formái vannak a **8051**-nek?
 Milyen formátumú ugró utasításai vannak a **8051**-nek?
 Hogy érhető el 256-nál magasabb memória cím a **8051**-en?
 Milyen utasítás típusokat ismer?
 Mondjon diadikus/monadikus utasításokat!
 Hogy néz ki a vég-/kezdőfeltételes ciklus?

Máté: Architektúrák

10. előadás

56

Feladatok

Milyen vezérlő regiszterei vannak egy terminálnak?
 Mire szolgál a terminál billentyűzet puffer regisztere?
 Hogyan történik a programozott **B/K**?
 Mit nevezünk pollozósos technikának?
 Mire használható a **DMA**?
 Hogy működik a **DMA**?
 Milyen regiszterei vannak a **DMA**-nak?

Máté: Architektúrák

10. előadás

57

Feladatok

Mit nevezünk program megszakításnak?
 Mi a megszakítás kezelő?
 Hogyan történhet a nyomtatás szervezése megszakítás segítségével?
 Megszakítható-e a megszakítás kezelő?
 Mi a csapda?
 Mi a különbség a csapda és a megszakítás között?
 Hogy működik a 8259A megszakítás vezérlő lapka?
 Milyen hardver és milyen szoftver tevékenységek tartoznak a megszakításhoz?
 Mit jelent az átlátszóság megszakítás esetén?

Máté: Architektúrák

10. előadás

58

Feladatok

Mi a szekvenciális vezérlés?
 Mi az eljárás?
 Mi a lokális adat terület?
 Hogy alakíthatunk ki lokális adat területet?
 Mi a rekurzív eljárás?
 Mi a re-entrant eljárás?
 Mondjon példát rekurzív eljárással megoldható problémára!
 Hogy oldható meg a Hanoi tornyai probléma?

Máté: Architektúrák

10. előadás

59

Feladatok

Mi az eljárás prolóógus?
 Mi az eljárás epilógus?
 Mit nevezünk korutinnak (társrutin, coroutine)?
 Mi az eltolás rés?
 Mi a különbség az **UltraSPARC III ADD, ADDC, ADDCC és ADDCCC** utasításai között?

Máté: Architektúrák

10. előadás

60

Az előadáshoz kapcsolódó

Fontosabb témák

A Pentium 4, az UltraSPARC III, I-8051 utasítás
formátumai, címzési módjai

Utasítás típusok.

Ciklus szervezés.

Programozott és megszakítás vezérelt I/O. DMA

Vezérlési folyamat. Szekvenciális vezérlés, elágazás,
ciklus szervezés, eljárás, rekurzív és re-entrant
eljárás, megszakítás, csapda. Korutinok.